

واکاوی خلاقیت‌های فردوسی در شاهنامه

شاهنامه میدانگاه روایت تمدن، فرهنگ، اسطوره و تاریخ ایران

زهرا قربانی پور

در حقیقت شاهنامه همان فرهنگ ایران باستان است که در بر گیرنده تمام اندیشه‌ها، باورها، آئین‌ها، نحوه آداب و رسوم ایرانیان است که در عین حال در جای جای آن مردم ایران را به ایستادگی در برابر بیگانگان فرامی‌خواند تا به‌پاخیزند و خود حماسه بیافرینند؛ حماسه داد و دادخواهی فردوسی هنرمندی بی‌همتا بوده که با سامان بخشیدن و نظم دادن به فرهنگ ایران باستان، شکوه و عظمت ایران را نمایانده است بنابراین همه ایرانیان می‌توانند در آن فرهنگ والای خویش را باز شناسند. شاهنامه از لحاظ بی بردن به سباقی تفکر، روش زندگی، معرفت عمومی، مکارم اخلاقی، هنر، دانش و بسیاری از ویژگی‌های دیگری که سازنده فرهنگ ملی ایرانیان باستان است، تنها منبع بزرگ و قابل استناد محسوب می‌شود و از این نظر دارای ارزش فراوانی است. از همه مهم‌تر اینکه اگر به سر تاسر تاریخ ادبی ایران بنگریم، درمی‌یابیم که به غیر از فردوسی، شاعری که چنین خدمت بزرگی کرده باشد، وجود ندارد و از اینجاست که به خود اجازه می‌دهیم تا او را بزرگ‌ترین شاعر ملی ایران بنامیم که در راه رسیدن به آرمان ملی خود کلمبای شده است. واقعیت این است که اگر فردوسی و شاهنامه نبودند، امروز دیگر کشوری با ملیت ایرانی و زبان فارسی وجود نداشت؛ چراکه آنچه موجب وحدت فرهنگی ایرانیان گردیده زبان واحد و بستگی به خاطرات مشترک ایران باستان است. به همین دلیل اکنون چهار سسال است که با کاوش در میان انواع پژوهش‌های فردوسی‌شناسی دریایی از جریان‌های خرد و کلانی که در قلمباز دریای شاهنامه ماوی گزیده است به دید گام ریخته شده است و از آن مهم‌تر اینکه برآنم تا هم حرف سطحی و غیرعلمی نزنم و هم واقعیت و ژرف ساخت داستان‌های شاهنامه بشناسم. بی‌گمان یکی از یکی از اصلی‌ترین کوشش‌هایم در این خصوص است که ما باید با اتکا بر داستان‌های شاهنامه نظر به‌های جدیدی را بی‌اندام و ناب‌ترین اندیشه‌ها و پژوهش‌ها را از آن برداشت کنیم، که به طور حتم یک موضوع واحد، جلوه‌های گونه‌گونی را فراروی ما قرار می‌دهد. میان‌رشتگی ضرورت تاریخی ماست. ضرورت‌های جدید رشته‌های جدید را می‌طلبد اما از سوی دیگر باید به این نکته نیز توجه داشت که یکی از بسترهای اساسی و بنیادین جهت هر گونه تغییر و تحول در انجام پژوهش‌های قوی‌تر، بسترسازی فرهنگی در آن کشور است؛ زیرا این امر، بدون توجه به فرهنگ و زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی کشور، کاری بسیار سخت است بنابراین برای انجام هر گونه تحولی که جنبه بنیادی داشته باشد، توجه به فرهنگ آن جامعه ضروری است. توجه به رویکردهای بین رشته‌ای، در چند دهه گذشته در تمام رشته‌های علوم انسانی مثل جامعه‌شناسختی، روان‌شناختی و …، مقبولیت گسترده‌ای یافته است. اما پس از انقلاب اسلامی تاکنون، از این دیدگاه‌ها، تحقیقاتی ریز کلیانه‌روی فردوسی و شاهنامه صورت نگرفته است. در حالی که برای درک عمیق‌تر و گسترده‌تر از حوزه‌های

آهنگساز اسکاری «میلینور زاغه‌نشین» موسیقی «محمد(ص)» را شروع کرد

مراحل فنی بزرگ‌ترین فیلم تاریخ سینمای ایران همچنان ادامه دارد. تدوین اولیه فیلم پایان پذیرفته است و موسیقی و صداگذاری با نظارت شخص مجیدی همچنان در کشور آلمان آغاز شده است.
تدوین فیلم «محمد(ص)» موسیقی آن به پایان می‌رسد. «آ. آر. رحمان» آهنگساز سرشناس هندی است که برای موسیقی «میلینور زاغه‌نشین» برنده دو جایزه اسکار (ترانه و موسیقی) شده است. تم شرقی ساخته‌های رحمان ظاهر مجیدی را به سیردن کار عظیم ساخت موسیقی فیلم محمد(ص) راضی کرده است. صداگذاری فیلم «محمد(ص)» مجیدی نیز به تازگی آغاز شده است و با نظارت مجیدی این کار نیز در حال سپری‌شدن است. مجیدی قرار است قسمت دوم و سه‌گانه زندگی پیامبر(ص) را نیز خودش بسازد. این قسمت از سه‌گانه مجیدی فیلم مجیدی را شروع کرده است و طبق برخی اخبار به زودی ساخت

فرهنگ‌و هنر

سرویس فرهنگی ۸۸۴۹۸۴۶۴

«چ» خالی از ایراد نیست اما باید با آغوش گرم از آن استقبال کرد

فیلم دفاع مقدسی با رویکرد مدرن و جهانی

اکرم ناظمی سنجری

خلاصه فیلم: چمران که قبلاً در لبنان بوده، در ابتدای فیلم با هلی کوپتر در حالی که کت و شلوار پوشیده، نه لباس چریکی و نظامی، برای کمک به مردم و برقراری صلح و نه ادامه دادن جنگ، وارد شهر پاوه می‌شود و در مرکز فرماندهی با وصالی و فلاحتی ملاقات می‌کند و وصالی اعتراض می‌کند و می‌گوید چرا اینقدر دیر آمده‌اید. چمران از بیمارستان که تعداد زیادی مجروح در آنجاست بازدید می‌کند و در دل مردم با سیروان، همسر و فرزندش مواجه می‌شود. سیروان مجروح است و قصد رفتن دوباره به منطقه جنگی را دارد و مر یلا زارعی او را از رفتن باز می‌دارد و می‌گوید اگر گلوله بزنی، می‌زنند و چمران حرف او را تأیید می‌کند؛ در جاهایی از فیلم چمران می‌گوید: صدای اذان می‌آید و به طریقی کلیشه‌ای و نه با رویکرد عارفانه و متفکرانه و در خلوت

در نگاه جامعه‌شناختی، فیلم درمقایسه با ژانژس شیشه‌ای حاتمی‌کیا اثر متفاوتی بود و علاوه بر رعایت موضوع مردمی بودن، به گونه‌ای مدرن و جهانی و بین‌المللی روایت شده بود و صرفاً به تکرار وقایع جنگ نبرداخته بود بلکه با نگرش رو جامعه‌فیلمی‌ای کرد وقایع را به همه جانبه آنها باید با استفاده از نظام تحقیقاتی بین رشته‌ای وارد عمل شد. نظامی که باید از آن درتدریس داستان‌های شاهنامه از آن سود جست، زیرا امروز مهم نیست که دانشجو چند بیت از شاهنامه را نادرست بخواند، مهم این است که بداند جوهر و جان شاهنامه چیست و اینکه فردوسی را از شاهنامه بشناسد. بی‌گمان یکی از اساسی‌ترین نیازهای دانش پژوهان امروز، نگاهی است نوین به ادبیات کهن ایران زمین تا بتوانند در آینده اثری پربرآثر از گذشته ارائه دهند؛ آثاری که در آنها توانسته‌اند از منظری دیگر به ادبیات کهن ایران زمین بنگرند و تنها به تکرار و تقلید اطلاعات بسندند نکنند برای مثال فردوسی در توصیف شخصیت‌های شاهنامه به‌گونه‌ای تصویر پردازی کرده که با تحلیل‌های روانشناختی می‌توان به لابه‌های پنهانی روانی و شخصیتی آنها دست یافت؛ توصیفی که می‌شود در داستان رستم و اشکبوس به خوبی جستش. همچنین شاهنامه فردوسی میدانگاه روایت او از تمدن، فرهنگ، اسطوره و تاریخ ایران باستان است که این مهم‌ر می‌توان در داستان رستم واسفندیار به کاوش نشست. از دیگر سو، بر اساس ابیات آغازین می‌گردد. در نهایت باید از نگاه عرفانی او نیز سخن به میان آورد به خصوص در داستان گذر سیلوش از آتش که به بهترین وجه هویدا شده است. به این ترتیب ما باید راهی را که فردوسی پیموده با نگاهی تیزبین‌تر و عمیق‌تر دنبال کنیم تا بتوانیم بهتر و بیشتر ریشه‌های ارتباط اثرش را با منطقتش بشناسیم و بشناسانیم.

از لبنان، به لحاظ دراماتیک کردن و واقعی نشان دادن فیلم، ضروری به نظر می‌رسید. به لحاظ فرم، ساختار و تکنیک کارگردانی، شروع عالی فیلم با نمای باز و تابلوی پاوه با حرکت دوربین فوق‌العاده با دکوپاژی خاص و منحصربه‌فرد حاتمی‌کیا روبه‌رو بود ولی فقدان زبان شاعرانه و استعراهای و نماد و سمبل‌ها در فیلم حس می‌شد. فیلم اثری متفاوت با سایر کارهای حاتمی‌کیا بود و در آن عشق، احساس، عاطفه، هیجان، تعلیق، جلوه‌های ویژه و کامپیوتری خاص زندگی، مهین پرستی و قوم‌گرایی و فولکلور ایرانی حاکم می‌شد. رعایت اصول زیبایی‌شناسی، کادر بندی، ترکیب‌بندی، موسیقی و حتی سکوت، حرکت دوربین و میزانشن، ریتم و نقطه دید و تدوین خوب و در کاربرد فیلم‌ساز و به نوعی اشراف تکنیک کارگردانی و حضور فیلمساز را در فیلم می‌توان دید. محتوا و درونمایه، داستان پردازی به همراه اثری باورپذیر و روشنفکرانه باعث اندیشه‌گرا و همراه مفهوم، کنتراست و تقابل قهرمان و ضد قهرمان و ایجاد کنش

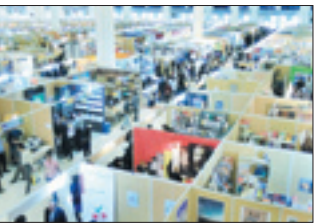
و دیالکتیک در فیلم وجود داشت ولی به نظر می‌رسیدای کاش فیلمنامه فیلم و دیالوگ‌هایی بدون کلیشه و کس دیگری می‌نوشت و تحقیق و پژوهش بیشتری را ویژه در خصوص چمران و دیگر بازیگران و بازنمای و معرفی شهر پاوه و بومی‌ها صورت می‌گرفت. در شخصیت پردازی، بازی گرفتن خوب از نقش وصالی و طراحی یک شخصیت اکتیو، بر جنب و جوش و دارای قدرت ریسک‌ بالا و مدرن‌گرایانه با توجه به وابستگی وی به کشور و آرمان‌هایش پویایی فیلم را دوچندان می‌کرد و در مقابل شخصیت کند و غیرفعال و منفعل و بدون تفکر و عمق تصویر چمران و بدون طراحی ریزه‌کاری‌ها و ویژگی‌های خاص او باعث می‌شد در روایتی با موارد استراتژیک و چریکی و نظامی کمربند باشد، کمربورد و سب عمل کند یا با پوشش کت و شلوار در فیلم به عنوان بازرس و ناظر جنگ تلقی شود که حذف یا ایجاد جایگزینی برای او، در حقیقت خدشهای اساسی به فیلم وارد نمی‌کرد یا در حقیقت شخصیت خود حاتمی‌کیا در فیلم متجلی می‌شود. فلاحتی هم

حبيب الله بهمنی: نمی‌گذارند اثری درباره تهاجم شیمیایی سردشت بسازم

ندارد و در هر دورانی که ساخته شود مخاطب خواهد داشت اما متأسفانه سلیقه‌های مختلفی که در سیستم‌های سینمایی ما وجود دارد باعث وقفه افتادن بیش از پنج ساله در تولید آن شده است.

دولت یازدهم نیاز به سینمای خاص دارد نه جشنواره‌ای

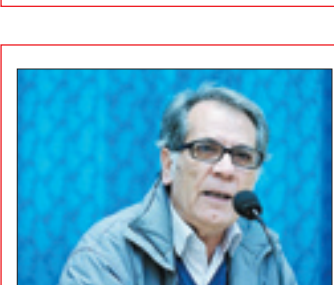
حبيب بهمنی با بیان اینکه این فیلمنامه در زمان مدیریت مجید شاه حسینی از سوی فرای تأیید شده و قرار دادی هم برای ساخت آن منعقد گردیده بود اضافه می‌کند: «من قرارداد آن زمان که به امضای مدیر وقت فرایبی رسیده بودم را دارم؛ ایشان تأکید کرده بود این کار باید تولید شود اما متأسفانه با تغییر مدیریت‌ها و آمدن احمد میرعلایی هم شد چیز رنگ عوض کرد و کار متوقف شد تا حضور محمدرضا جعفری جلوه در فرایبی، با جلوه هم که کار را مطرح کردم ایشان فقط دستور بررسی دادند. حالانتیجه این بررسی‌ها چه می‌شود مشخص نیست.»

طرح‌های محراب، معراج و مفتاح برای گسترش فرهنگ نماز

«مرکز تخصصی نماز» در جهت گسترش فرهنگ نماز خوانی موفق به برگزاری بیش از ۴ هزار نشست خانواده در طرح‌هایی همچون در حاشیه سالن کودک نمایشگاه کتاب، محمودی

یکی از مبلغان مذهبی گفت: سه‌سال از شروع فعالیت مرکز تخصصی نماز می‌گذرد طی این مدت توانستیم با هدف قرار دادن گروه‌های سنی کودک و نوجوان و همچنین مقاطع دبیرستان، راهنمایی و دانشگاه‌ها، در گسترش فرهنگ نماز اقداماتی انجام دهیم که از این دست می‌توان به برگزاری طرح محراب برای اتانوان، معراج در حوزه‌های علمیه و مفتاح دانشجویی اشاره کرد. محمودی نحوه ارتباط‌گیری گروه‌های مختلف هدف را با ستاد تخصصی نماز سایت پر مخاطب مرکز دانست و اظهار داشت: مدیر ستاد اقامه نماز در هر استان یکی از مشاوران استاندان محسوب می‌شود. وی با بررسی شرایط موجود در فضای کارمندی، آموزش و پرورش، حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها نیازسنجی کرده و با ارسال نامه‌ای به مرکز نیاز به مبلغ مذهبی را در این حوزه اعلام می‌کند. این مبلغ مذهبی در پاسخ به علت انتخاب سالن کودک برای تبلیغ گفت: نقطه حساس هر خانواده‌ای فرزندانش محسوب می‌شوند و نقطه تمرکز مانیز کودک‌ان و نوجوانان هستند چراکه هر آنچه در این سن بر ذهن و دل کودک بنشیند قطعا تا سال‌ها بعد پاک نخواهد شد؛با این پیش فرض مادر سالتی قرار داریم که خانواده‌ها در خاطر تربیت کودکانشان با صبر بیشتری در مقابل غرغرها توقف می‌کنند و این فرصت را ایجاد می‌نمایند تا به شکل غیر مستقیم و از روش تربیت نامرئی وارد فضای کودک و نوجوان بشویم. مضاف بر اینکه خود خانواده‌ها نیز در این فرصت کوتاه مخاطبانی با محوریت بومی می‌شوند. گفتنی است تمام بازی‌ها و شیوه بیان آنها توسط کارشناسان دینی و متخصصان کودک در اتاق بررسی می‌شود و سپس به هر حله اجرا در می‌آید. سالن محصولات جانبی شخصیت‌های ۲۷ ضلع شمالی مصلی در بخش جنبی بیست و هفتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به همت حوزه هنری کودک و نوجوان برپا شده است.

طهماسب صلح جو:

کارانجمن شده برگزار ی جشن!

بعداز استعفا ی مهدی فخیم‌زاده کارکنان کانون گردانان خانه سینما و یادداشت بلندقابلی که وی علیه رفتارهای نادرست چند تن از هیئت رئیسه این کانون نوشت و در برگزاری جشن کانون کارگردانان با بودجه دولتی را بی‌انصافی در حق بیکاران صنف سینمادانست، استعفا ی طهماسب صلح‌جو رئیس انجمن منتقدان خانه سینما هم خبری شد.

هر چند شایعه‌ای از چند ماه قبل و به خصوص بعد از اقدام فخر شیده می‌شد مبنی بر اینکه صلح‌جو از اقدام یکی از اعضای هیئت رئیسه در دور زدن انجمن منتقدان و برگزاری شخصی جلسات نقد و بررسی جشنواره فیلم فجر، به تنگ آمده و استعفا ی خود را اواخر سال قبل به هیئت رئیسه اعلام کرده است اما تا چند ی قبل که خبر رسمی استعفا منتشر شد کمتر کسی بود که این شایعات را جدی بگیرد. با این حال طی چند روز گذشته نه تنها خبر رسمی استعفا ی صلح‌جو روی خروجی خبرگزاری‌ها رفت بلکه بلافاصله بعد از آن نیز فرد مورد نظر، جایگزینش شد. صلح‌جو درباره این استعفا گفت: دلیل اصلی استعفا یم این بود که نتوانستم با هیئت رئیسه این مجموعه همکاری کنم و به عبارتی خود را با سیاست‌های آنها هماهنگ سازم. آنها طوری خاص فکر می‌کردند و من طوری دیگر و من در اقلیت محض بودم. صلح‌جو درباره نقش ماجرای اعطای امتیاز برگزاری جلسات نقد و بررسی جشنواره به رئیس فعلی جشنواره بدون هماهنگی با هیئت رئیسه انجمن منتقدان در استعفا یش افزود: آن ماجرا هم نقش داشت اما به هر حال یک سلسله اختلافات بود که کار را به اینجا رساند. این راهم بدانید که من سوم اسفندماه استعفا دادم یعنی در اولین جلسه بعد از برگزاری جشنواره طهماسب صلح‌جو که از جمله منتقدان قدیمی سینماست درباره اینکه چطور می‌شود

در یک هیئت رئیسه هفت نفر هم تاب تحمل شنبین صدایی مخالف وجود نداشته باشد، اظهار داشت: مشکل بزرگ این است که اعضای انجمن درباره این اتفاقات موضع‌گیری نمی‌کنند و شاید هم جسارت این کار را ندارند.